

Подолання освітніх втрат у школі: педагогічний тезаурус (словник)

Інновації та традиції – складники сучасної школи.

Зміни – основа прогресу, а інновації – ключ до змін.

КУ «ОЦПРПП» продовжує знайомити вчителів зі словником педагогічних термінів (роз'яснюємо терміни, слова, словосполучення, які набули активного використання та вжитку саме в період навчання під час війни).

Сподіваємося, що він стане корисним своєрідним лайфхаком для наших педагогів та надасть певну допомогу.

Звертаємо увагу: пояснення до лише зазначених термінів – у попередньому випуску № 1.

Запрошуємо до співпраці, бажаємо успіхів і миру!

A

Активне навчання

Асинхронна взаємодія

З

- * **Здібності** – вроджені здібності до виконання конкретного завдання. Здібності також є приблизним синонімом обдарованості.
- * **Знання** – це теоретично узагальнений, соціально-історичний досвід, результат оволодіння людиною дійсності, її пізнання, це добірка фактів, необхідних для виконання конкретної роботи. Знання ширше за навички. Знання є інтелектуальним контекстом, у якому працює людина. Знання підіймають на вищий рівень усвідомленості, підвищують впевненість людини в правильності її виконання.
- * **Зусилля** – це свідоме застосування ментальних і фізичних ресурсів з певною метою. Зусилля є підґрунтям робочої етики, адже можна пробачити брак таланту або помірні здібності, але ніколи – недостатність зусиль. Без зусиль людина нагадує сповнені здібностей вагони без локомотива, що мляво стоять на рейках.

I

- * **Ідеал сучасного навчання** – особистість із гнучким розумом, зі швидкою реакцією на все нове, з ідеальними комунікативними здібностями.

- * **Індивідуальний підхід** - педагогічний принцип, згідно з яким у навчально-виховній роботі з колективом дітей досягається педагогічний вплив на кожну дитину, заснований на знанні її особистості, особливостях розвитку, рис характеру та умов життя.

Інтеграція

- * **Інтерактивні методи навчання** - форма навчання, у процесі якого учні і вчителі перебувають в режимі бесіди, діалогу між собою. Це співпраця, взаємонавчання. При цьому вчитель і учень – рівноправні, рівнозначні суб'єкти навчання. Інтерактивна взаємодія виключає домінування одного учасника навчального процесу над іншим, однієї думки над іншою. Під час такого спілкування учні вчаться бути демократичними, спілкуватися з іншими, критично мислити, ухвалювати обґрунтовані рішення. Інтерактивні методи орієнтовані на ширшу взаємодію учнів не тільки з учителями, а й одне з одним, на домінування активності учнів у процесі навчання. Роль учителя на інтерактивних заняттях зводиться до спрямування діяльності учнів на досягнення цілей занять.

К

- * **Компетентність** – динамічна комбінація знань, умінь, практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка означає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу освітню діяльність і є результатом навчання на певному рівні освіти.
- * **Компетентнісний підхід у навчанні** – головним є не предмет, якого навчають, а особистість, яку формують; будь-яка людина знайде своє місце в житті, якщо навчиться всього необхідного для реалізації своїх планів; кожна думка, висловлена учнем, має право на існування і варта уваги.

М

Мікронавчання

Н

- * **Навички** – це дія, доведена внаслідок багаторазових вправ до досконалості виконання; володіння засобами й методами виконання певного завдання. Навички виявляються в широкому діапазоні: від фізичної сили та вправності до спеціалізованого навчання. Загальним для навичок є їхня

конкретність. Ознакою сформованості навички є якість дії, а не її автоматизація.

Навчальні розриви

O

Освітні (навчальні) втрати

- * **Оцінювання** – це процес збирання та аналізу інформації з різних джерел для глибокого розуміння того, що знають і розуміють учні в результаті навчання і як вони можуть ці звички застосувати.

П

Помилка

P

- * **Рефлексія** - результату досягнуто чи ні? Які методи/ прийоми спрацювали, а які – ні ? Чому?

C

- * **Самоаналіз** – визначення сильних і слабких сторін своєї роботи на підставі порівняння того, що напрацьовано, з тим, що було визначено як ідеальна мета роботи.
- * **Самовдосконалення** – вміння знайти джерело пізнання й адекватні своїм можливостям форми самоосвіти.
- * **Самовиховання** – процес самостійної освіти без участі викладача

Самоконтроль

- * **Самоосвіта** – оволодіння знаннями, уміннями та навичками самостійно
- * **Самоспоглядання**
- * **Саморозвиток** – результат самоосвіти.

Синхронна взаємодія

- * **Складові компетентності** – знання, навчання, здібності, стереотипи поведінки, зусилля.

- * **Стереотипи поведінки** – видимі форми дій, що їх вживають для виконання завдання. Поведінка містить успадковані й набуті реакції на ситуації та подразники. У нашій поведінці відбиваються наші цінності, етика, переконання й реакції на навколишній світ. Коли людина демонструє впевненість у собі, формує з колег команду або виявляє схильність до дій, тоді її поведінка відповідає вимогам спільноти.
- * **Сучасні інтерактивні технології навчання** – методи технології кооперативного навчання (робота в парах, «Два, чотири – усі разом», «Карусель», «Акваріум», робота в малих групах, ротаційні трійки); методи технології ситуативного моделювання (громадські слухання, рольова гра, спрощене судове слухання, методи колективно-групового навчання, обговорення проблеми в загальному колі, «Мозковий штурм»); постановка й розв’язання проблемних питань (аналіз ситуацій, «Мікрофон», «Дерево рішень», «Ажурна пилка», «Навчаючи - учусь», «Незавершені речення»); методи опрацювання дискусійних питань («Дерево рішень», «Метод ПРЕС», «Неперервна шкала думок», «Займи позицію», дискусія).

У

- * **Уміння** – це готовність людини успішно виконувати певну діяльність, яка ґрунтується на знаннях і навичках, Уміння формується у процесі виконання учнями різноманітних завдань. Формування умінь залежить від умов навчання, організації навчального процесу, від індивідуальних особливостей здобувачів освіти.

Ф

- * **Формувальне оцінювання** - «безперервний потік зворотного зв’язку з учнями», «слухні коментарі та зрозумілі пропозиції, які допомагають учневі усвідомити власні прогалини в знаннях так, щоб він накопичив достатньо інформації для просування вперед». Мета формувального оцінювання – не перевірка і контроль, а встановлення зворотного зв’язку вчителя з учнями. Воно передбачає надання учням підтримки, допомоги, відзначення успіхів, аналіз помилок, планування подальшої роботи.

Використані матеріали: *аналітичні матеріали Українського центру оцінювання якості освіти «Навчальні втрати: сутність, причини, наслідки та шляхи подолання» та методичні рекомендації «Подолання освітніх втрат з української мови та літератури в 5-11 класах» Міжнародного фонду відродження «Клуб НУШ»;*

- Усе про НУШ у середній школі. «Основа», 2023